

Nowe 7 cudów świata

The new seven wonders of the world

mgr Adam Rapiejko

Instytut Archeologii UMK w Toruniu

Streszczenie: 7 lipca 2007 r. w Lizbonie ogłoszono nową listę siedmiu cudów świata. Znalazły się na niej: Wielki Mur Chiński, starożytny amfiteatr Koloseum w Rzymie, pałac-mauzoleum Tadż Mahal w Agrze w Indiach, inkaska twierdza Machu Picchu w Peru, statua Chrystusa Zbawiciela w Rio de Janeiro w Brazylii, piramida Chichén Itzá na półwyspie Jukatan w Meksyku oraz starożytny kompleks miejski i świątynny Petra w Jordanii.

Tradycyjnie uznawanych siedem cudów świata leżało w basenie Morza Śródziemnego i na Bliskim Wschodzie. Ich lista powstała na podstawie przekazów greckich i dlatego znalazły się na niej jedynie obiekty znane starożytnym Grekom.

Do cudów świata starożytnego zaliczono wtedy wiszące ogrody Semiramidy w Babilonie, posąg Zeusa w świątyni w Olimpii, świątynię Artemidy w Efezie, Mauzoleum w Halikarnasie, Kolosa Rodyjskiego, latarnię morską na Faros w Aleksandrii i wielką piramidę faraona Cheopsa w Gizie w Egipcie.

Summary: The new seven wonders of the world were announced at 07th July 2007.

The Great Wall of China, Rome's Colosseum, India's Taj Mahal, Peru's Machu Picchu, Brazil's Statue of Christ Redeemer, Mexico's Chichén Itzá pyramid, Jordan's Petra were among the final seven.

The traditional seven wonders were concentrated in the Mediterranean and Middle East.

That list was derived from lists of marvels compiled by ancient Greek observers. The Hanging Gardens of Babylon, the Statue of Zeus at Olympia, the Temple of Artemis at Ephesus, the Mausoleum of Halicarnassus, the Colossus of Rhodes and the Pharos lighthouse of Alexandria and Great Pyramid of Giza have all vanished.

Słowa kluczowe: archeologia, architektura, cywilizacja, siedem cudów świata, turystyka

Key words: archaeology, architecture, civilization, the seven wonders of the world, tourism

Listę siedmiu cudów świata w formie „przewodnika dla podróżnych” stworzył przed ponad dwoma tysiącami latami poeta grecki Antypater. Umieścił na niej siedem największych osiągnięć starożytnych architektów:

- posąg Zeusa w Olimpii (wiek – 2400 lat),
- Kolosa z Rodos (wiek – 2200 lat),
- wiszące ogrody Babilonu w Iraku (wiek – 2700 lat),
- mury Babilonu,
- piramidy w Gizie w pobliżu Kairu (wiek – ok. 4600 lat),
- mauzoleum w Halikarnasie w Turcji (wiek – 2350 lat)
- świątynię Artemidy w Efezie w Turcji (wiek – 2600 lat).

W okresie renesansu zmieniono listę siedmiu cudów świata antycznego. Miejsce murów Babilonu zajęła latarnia na wyspie Faros u wejścia do portu w Aleksandrii (wiek – 2280 lat). Z antycznej siódemki do naszych czasów przetrwały tylko piramidy w Gizie.

W 2001 r. afgańscy Talibowie zniszczyli posąg Buddy. Było to impulsem dla podróżnika, lotnika i producenta filmowego, Bernarda Webera, który postanowił przypomnieć międzynarodowej społeczności o naszym obowiązku ochrony dziedzictwa kulturowego i zorganizował wybory nowych siedmiu cudów świata. Szwajcarska organizacja New 7 Wonders zorganizowała głosowanie, w którym internauci z całego świata zgłaszali swoje propozycje. Ułożono z nich listę 77 najpopularniejszych budowli. W styczniu

2006 r. międzynarodowe jury, w skład którego wchodziło wielu architektów (m.in. Zaha Hadid, pierwsza kobieta, która otrzymała nagrodę Pritzкера – rodzaj architektonicznego Nobla i Cesar Pelli, twórca Petronas Towers w Kuala Lumpur) wybrali spośród 77 najpopularniejszych propozycji 21 finalistów. Na liście 21 znalazły się m.in.: Akropol w Atenach, wieża Eiffla w Paryżu, kamienne posągi na Wyspie Wielkanocnej, kompleks świątynny Angkor w Kambodży, zamek-ogród Alhambra w Grenadzie, buddyjska świątynia Angkor Wat w Kambodży, bizantyjska świątynia Hagia Sofia w Stambule, buddyjska świątynia Kiyomizu w Japonii, moskiewski Kreml, XIX-wieczny zamek Neuschwanstein w Niemczech, Statua Wolności w Nowym Jorku, opera w Sydney oraz starożytne miasto Timbuktu w Mali.

W internetowym i SMS-owym głosowaniu uczestniczyło 100 milionów ludzi na całym świecie. Był to jak dotychczas największy plebiscyt w historii ludzkości. Po protestach władz Egiptu z konkursu wyłączone egipskie piramidy i nadano im tytuł honorowego finalisty, dołączając do finałowej siódemki. Władze Egiptu uważały, że historyczna i niepodważalna wartość piramid nie powinna być poddawana głosowaniu, tym bardziej, że z antycznej siódemki cudów świata do dziś przetrwały tylko piramidy w Gizie. Głosowanie zakończono 07.07.2007 r., w dniu nawiązującym do symbolicznej siódemki uważanej przez starożytnych za liczbę magiczną, szczęśliwą.

Siedem „nowych” cudów świata

- **Wielki Mur Chiński.** Lokalni władcy zaczęli budować wały mające powstrzymać koczowników najeżdżających północne Chiny już w VII w. p.n.e. Pod koniec III w. p.n.e. pierwszy cesarz Chin połączył lokalne wały w długi system umocnień. Władcy z dynastii Ming w XIV–XVII w. n.e. przekształcili wał w kamienny mur o długości 6,5 tys. kilometrów. Do dziś zachowało się około 2,5 tysiąca kilometrów Wielkiego Muru.
- **Amfiteatr Koloseum w Rzymie** – arcydzieło rzymskiej architektury z I w. n.e. Widownia amfiteatru mogła pomieścić 50 tysięcy widzów, chronionych przed słońcem i deszczem płóciennym dachem. To tu odbywały się walki gladiatorów oraz egzekucje chrześcijan. Pod sceną, połączoną windami, umieszczone były pomieszczenia dla zwierząt i niewolników.
- **Pałac-mauzoleum Tadź Mahal** (w tłumaczeniu na j. polski: „Korona wśród Pałaców”) w Agrze w Indiach. Zbudował go w połowie XVII w. władający północnymi Indiami Szahdżahan i dedyko-

wał swojej małżonce Mumtaz-Mahal, która zmarła w trakcie porodu. Pałac jest symbolem „miłości i namiętności” małżeńskiej.

- **Inkaska twierdza Machu Picchu w Peru** – zagnione miasto Inków wzniesione w XV w. wśród andyjskich szczytów na wysokości 2090–2400 metrów n.p.m. Co ciekawe i zachęcające dla współczesnych archeologów – odkryto je dopiero w 1911 r.
- **Wielka statua Chrystusa Zbawiciela** w Rio de Janeiro w Brazylii, wzniesiona na górze Corcovado na wysokości ponad 710 m. n.p.m. 38-metrowa postać Chrystusa Zbawiciela wykonana została w stylu *art déco* w 1931 r. przez francuskiego rzeźbiarza polskiego pochodzenia, Paula Landowskiego.
- **Piramida Chichén Itzá** wraz z otaczającym miastem na półwyspie Yucatan w Meksyku, zbudowana przez Majów około 450 r. n.e. Jedno z najwspanialszych miast Majów. Najsłynniejszą budowlą Chichén Itzá jest Świątynia Kukulkan, nazywana również El Castillo. Powstała ona w drugiej połowie XI w. bądź w połowie XII w. Nie jest co prawda największą piramidą w środkowej Ameryce, ale zachwyca doskonałą symetrią i stanowi monumentalną ilustrację koncepcji kalendarza Majów. Do świątyni wybudowanej na szczycie piramidy wiodą z każdej strony liczące 91 stopni schody (w sumie 364 stopnie). Gdy dodamy stopień wejściowy do piramidy, uzyskujemy 365, czyli liczbę dni w roku. 52 kamienne płyty zamocowane z czterech stron odpowiadały 52 tygodniom roku.
- **Starożytny kompleks Petra w Jordanii** na skraju Pustyni Arabskiej, z przełomu I wieku przed naszą erą i I wieku naszej ery, obejmuje świątynie i grobowce oraz domy wykute w skalnych, stromych zboczach. Fasady świątyni i domów wzorowane są na helleńskich budowlach.

Warto odwiedzić każdą z wyżej wymienionych budowli. Jednak z alergologicznego punktu widzenia na szczególną uwagę zasługuje piramida i miasto Chichén Itzá. To tu znajduje się największe w Meksyku boisko do gry w pelotę. Pole do gry ma wymiary 85 na 35 metrów. Na każdym z końców wznoszą się wysokie na siedem metrów mury, a w środku każdego z nich kamienny pierścień. Zadaniem graczy było przerwienie piłki przez pierścień. Piłkę odbijano łokciami, biodrami i kolanami. Nie można było pomagać sobie rękoma i stopami. Zupełnie, jakby starożytni Majowie obawiali się dotknięcia dłońmi piłki, która była wykonana z kauczuku (to ten alergologiczny element). Gra była zacięta

i kończyła się ofiarnym ścięciem głowy kapitana drużyny. Jednak co do tego, czy rytualna śmierć czekała przedstawiciela drużyny wygranej, czy przegranej, zdania badaczy są podzielone. Płaskorzeźby na ławkach dla widzów pod ścianami przedstawiają dwie siedmioosobowe drużyny ustawione naprzeciwko siebie. Jedna z osób (najprawdopodobniej z drużyny zwycięskiej) trzyma w dłoniach nóż i ludzką głowę. Przed nią kłęczy pozbawiony głowy zawod-

nik drużyny przeciwnej, a z jego szyi wypływa krew w postaci siedmiu węży.

Mimo tego, że rywalizacja (przynajmniej w sporcie) jest dziś nie mniej zacięta, po porażce pokonanym łatwiej ująć z życiem niż starożytnym gladiatorom, czy choćby zawodnikom gry w pelotę. Jednak w czasie wakacyjnych wypraw grożą nam niebezpieczeństwa związane z egzotyczną i czasem niebezpieczną fauną, florą i chorobami zakaźnymi.

Piśmiennictwo:

1. *Meksyk. GeoCenter International. Vetener H. (red.). Warszawa 1995.*
2. *Krzyżowski J.: Muzyka Indii. Medyk, Warszawa 2000.*
3. *Perły architektury. Od 4000 roku p.n.e. do czasów współczesnych. Arkady, Warszawa 2004.*
4. *Trifoni J., Cattaneo M.: Skarby starożytności pod patronatem UNESCO. Arkady, Warszawa 2005.*
5. *Hagen R.M., Hagen R.: Egypt. People-Gods-Pharaohs. Taschen 2005.*
6. *Anuszewski A.: Podróże marzeń. Videograf 2007.*
7. *Sztuka świata. T. 1–14. (oprac. zbiorowe) Arkady, Warszawa 2000–2004.*

Adres autora:

Mgr Adam Rapiejko

e-mail: adamr@archeologia.info.pl